

LINNOITUSPOLKU

Linnoituspolku on kävelyreitti, joka alkaa Lipputornilta, kiertää Haminan linnoitusvalleja mukaillen keskustan ympäri ja päättyy Raatihuoneentorille, Haminan linnoituksen keskipisteeseen. Voit kulkea reitin kummin päin vain, tai poiketa polulle kesken reitin. Linnoituspolun varrella on seitsemän opastaulua. Opastauluissa olevista QR-koodeista saat lisää tietoa linnoituksen menneistä ajoista.

Kohtaa linnoitusta ympäröivät vallihaudat, kaupunkia nostosilloin suojanneet portit sekä vaikuttavat tykkiasemat, tunnelit ja holvit – seuraa polkua ja koe linnoitusvallien menneisyys!

POLKUJEN KYLTIT

- Lipputori**
KOHTAA LINNOITUSVALLIEN HISTORIA
- Hämeenlinnan bastioni**
RUUTIA JA KIRSIKKAPUISTON ROMANTIikkaa
- Rauhankatu**
VALLIEN VILLIÄ LUONTOA
- Keskusbastioni**
HAMINA BASTIONIN HUIMAT HOLVIT

— Linnoituspolku   🍴 Ruokapaikka   ☕ Kahvila   1-7 Polkujen kyltit

- Viipurinportti**
HISTORIALLINEN SOTILASKAUPUNKI
- Reserviupseerikoulun puisto**
KOMEITA KOHTAAMISIA KADUILLA JA KUJILLA
- Raatihuoneentori**
RAKASTU RAATIHUONEENTORIN TUNNELMAAN

Hamina
MAAILMANLUOKAN PIKKUKAUPUNKI

KÄVELLEN VANHASSA HAMINASSA

Linnoitus ja ympyräkadut

VISITHAMINA.FI

KOHTAA LUMOAVA TÄHDENMUOTOINEN LINNOITUS

Istahda hetkeksi ja katsele ympärillesi. Kuvittele, millaista elämä oli, kun Pietari Brahe perusti 1653 paikalle Weckelax Nystad -nimisen kaupungin. Kiipeä sitten Haminaa ympäröiville valleille. Niitä ei ollut vielä Suuressa Pohjan sodassa 1700-luvun alussa, jolloin kaupunki tuhoutui täysin.

Kulje pitkin valleja, joiden rakentamisen ruotsalaiset aloittivat 1720-luvulla, antaen samalla tuhkasta nousevalle kaupungille nimen Fredrikshamn, Hamina. Venäläiset jatkoivat puurtamista linnoituksen parissa 1740-luvulla. Hamina on sijainnut milloin milläkin puolella valtakuntien rajaa.

Suuntaa seuraavaksi vanhaan keskustaan, Raatihuoneentorille. Kiertele Isoympyräkatua ja Pikkuympyräkatua ja kulje pitkin kahdeksaa sädekatua. Ihastu tunnelmallisiin puukortteleihin, joita suurpalot nuolivat 1800-luvulla. Pistäydä vierä vieressä sijaitseviin kirkkoihin ja museoihin. Isoympyräkatu katkeaa välillä, mutta Pikkuympyräkadun kierrettyäsi olet kävellyt kilometrin mittaisen täyden ympyrän!

Löydä linnoituksen sisältä muut kaupungin helmet. Hurmaannu Hamina Bastionista, jonka kesäkatoksen suojissa ja 58 holvissa järjestetään mahtavia tapahtumia. Ihastele komeaa Reserviupseerikoulua, jossa kaupungin sotilaskoulutuksen historia alkoi 1800-luvulla Keisarillisessa Suomen Kadettikoulussa. Näe maailman lippujen hulmuavan eri puolilla kaupunkia Haminan Lippumaailman näyttelyssä.

Kulje ympäri tähdenmuotoisen linnoituskaupungin ja kohtaa asioita, joita et muualta löydä!

HAMINA-INFO

Matkailuneuvonta/
SpaHotel Hamina
Sibeliuskatu 32
040 199 1330
info@hamina.fi
Avoinna ma-la klo 8-20,
su klo 8-13

#maailmanluokanhamina
#maailmanluokanpikkukaupunki
#visithamina
#haminanlinnoitus
#hamina
@maailmanluokanhamina

1. RAATHIHUONE 1798

(Johan Brockman)
Renessanssityylisessä Raathihuoneessa on aikojen mittaan toiminut myös pankki, puoteja, poliisilaitos ja linnoituksen päävartio. Nykyisin rakennuksessa toimii kahvila sekä Haminan kaupungin kokous- ja työtiloja.

2. KAUPUNGINMUSEO 1760

Venäjän keisarinna Katariina II Suuri ja hänen serkkunsa Ruotsin kuningas Kustaa III tapasivat Haminassa kesällä 1783 nykyisen Kaupunginmuseon talossa. Rakennus on Haminan vanhin yksityiskäyttöön rakennettu talo. Museo on toiminut rakennuksessa vuodesta 1957. Pysyvä näyttely esittelee alueen historiaa varhaisimmasta asutuksesta nykypäiviin. Samalla voi tutustua kuuluisiin ja vähän tuntemattomampiin historian henkilöihin.

3. PYHIEN APOSTOLIEN PIETARIN JA PAAVALIN ORTODOKSINEN KIRKKO 1837

Uusklassinen kirkko, jonka on suunnitellut todennäköisesti italialais-ranskalainen Louis Visconti. Uusby-santtilainen kellotapuli rakennettiin 1862. Kirkko on avoinna kesäaikana myös yleisölle.

4. LIPPUTORNI 1790

Helsingin Bastionin kärjessä sijainnut pyöreä lipputori rakennettiin alunperin linnoituksen komentajalle. Bastioni ja sitä ympäröivät vallit purettiin kaupungin laajentumisen tieltä vuonna 1889. Lipputornin puistossa on Haminan Lippumaiden Pohjoismaiden ja Baltian lippujen näyttely.

5. TANELINKULMA 1889 / ALADININ KAUPUNKIPALATSI

(Waldemar Aspelin)
Haminassa vaikuttaneen Aladinin suvun uusrenesanssi- eli nikkarityylinen kaupunkipalatsi on nykyisin yksityisomistuksessa. Rakennuksessa on asuntoja, toimisto- ja juhlatiloja sekä kivijalassa idyllinen kahvila.

6. JOHANNEKSEN KIRKKO 1843 (Carl Ludvig Engel)

Uusklassinen luterilainen kirkko noudattelee kreikkalaisen tempppelin muotoja. Paikalla oli aiemmin linnoituksen komendantin virka-asunto, jossa Haminan rauhan venäläiset neuvottelijat asuivat ja allekirjoittivat rauhansopimuksen vuonna 1809.

7. KESKUSBASTIONI 1803-1811

Haminan linnoitus rakennettiin bastionijärjestelmän mukaan, jossa kuusi teräväkulmaista linnoituksen kärkeä, bastionia, toimivat linnoituksen tykkiasemina. Keskusbastioni, jossa on 58 muurattua kasematia, toimi linnoituksen varastona. Nykyään Hamina Bastioni palvelee suur tapahtumien ainutlaatuisena tapahtuma-areenana.

8. HUGO SIMBERGIN SYNTYMÄKOTI 1829

Taidemaalari Hugo Simberg (1873-1917) asui perheensä kanssa talossa 6-vuotiaaksi. Nykyisin talossa on Haminan seurakunnan toimittiloja.

9. MARIAN KIRKKO 1400-LUVULTA JA KIRKKOMUSEO

Pyhälle Marialle omistettu keskiaikainen kivikirkko on Kymenlaakson vanhin rakennus. Uusklassinen ulkoasu on C.L. Engelin käsialaa 1820-luvun korjaustöistä. Keskiaikaisesta kirkosta muistuttaa alttaripaadyn ulkoseinään muurattu keskiaikainen kiviristi. Museonäyttelyssä on esillä kirkollista elämää 1700-luvulta alkaen.

10. RESERVIUPSEERIKOULU

- a. Päärakennus 1898 (Jacob Ahrenberg)
- b. Maneesi 1832 (Carl Ludvig Engel)
- c. Entinen Kadettikoulun laboratorio (E. B. Lohrmann)

d. Ortodoksisen kappelin muistomerkki

e. Kaatuneiden upseerien muistopatsas

Haminassa 1821-1903 toimineen Keisarillisen Suomen Kadettikoulun päärakennus on ollut vuodesta 1920 Reserviupseerikoulun käytössä. Entinen ratsastusmaneesi on nyt juhlasali. Pieni tiilirakennus puistossa on kaivo 1860-luvulta. Puistossa olevalla Suomen lipun tiellä liehuvat Suomessa käytetyt valtakunnan liput. Ortodoksisen kappelin muistomerkki on rakennettu 1837 RUK:n kentällä sijainneen Pietari-Paavalin kirkon muistoksi.

11. RUK-MUSEO

a. Varvaran patsas

Ruk-museo kunnioittaa Reserviupseerikoulun perinteitä Haminassa vuodesta 1920-alkaen aina nykypäivään saakka. Lähellä museoita on Varvara Schantinin (1870-1941) patsas. Schantin oli venäläistaustainen haminalainen, joka myi leivonnaisia kaupungilla ja upseerioppilaille myös maastossa. Patsas on lahjoitettu kaupungille vuonna 1972.

12. VARUSKUNTAKERHO 1863

(E. B. Lohrmann)
Entinen Keisarillisen Suomen Kadettikoulun johtajan virka-asunto on venä-

läistä punatiiliarkkitehtuuria. Vuodesta 1918 se on toiminut upseerikerhona. Nykyisin talossa on ravintola sekä kokous- ja juhlatiloja.

13. KAUPPIAANTALOMUSEO 1841

Kasarminkatu oli 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa merkittävä kauppakatu. Kauppiaantalomuseo esittelee 1900-luvun alun suomalais-venäläistä kauppiasperinnettä vanhoine puoteineen sekä käsityöläisten arkista elämää pihapiirin asuntoineen ja talousrakennuksineen. Museossa on myös vaihtuvia tarinallisia kausinäyttelyitä.

14. TYKISTÖKOMENTAJAN TALO 1798

Talo oli alun perin linnoituksen tykistön komentajan asuintalo. Sen uusklassinen julkisivu on peräisin 1800-1900-lukujen vaihteen korjaustöistä. Nykyisin Tykistökomentajan talo on yksityisomistuksessa.

15. FEDERLEYN TALO 1890-LUKU

(Waldemar Aspelin)
Uusrenesanssityylisessä rakennuksessa on toiminut mm. apteekki ja se on nimetty apteekkariksi Jarl Federleyn mukaan.

16. HOTELLI SEURAHUONE 1890

(Kiseleff & Heikel)
Rakennus on yksi Suomen vanhimpia edelleen toiminnassa olevia hotelleja ja ravintoloita. Hotelli avautui vuonna 1890 ja siinä oleva ravintola oli kuuluisa merimieskapakka aina 1970-luvulle asti.

17. ARVILOMMIN TALO 1849

Rapatus puutalon uusrokoko-tyylinen ulkoasu on Suomessa harvinaisen. Nykyisin yksityisomistuksessa olevassa talossa on toiminut mm. apteekki.

18. RUUTIKELLARI 1785

Hämeenlinnan Bastionissa oleva Ruutikellari on ollut niin ruutivarasto kuin sotien aikainen viestikeskus. Nykyisin se toimii taidegalleriana sekä kokous- ja juhlatilana. Pihalla on japanilaistyylinen kirsikkapuisto. Ruutikellarin takana on Haminan kesäteatterin näyttämö.

19. PORMESTARIN TALO 1866

Suomen Keisarillisen Kadettikoulun lääkäri rakennutti talon itselleen vuonna 1866. Talo edustaa myöhäisempireä, mutta siinä on myös piirteitä ns. nikkarityylistä. Taloa alettiin kutsua "Pormestarin taloksi" vasta 1950-luvulla, jolloin siihen muutti kaupungin pormestari. Nykyään talo on yksityisomistuksessa.

20. RAITTIUSTALO 1902

Vuonna 1884 toimintansa aloittaneen raittiusyhdistyksen talo, jossa toimivat nykyisin elokuvateatteri Kino Hamina, Haminan Teatteri ja kahvila.

21. PUISTOTALO 1884 JA KESÄPUISTO

(Karl August Wrede)
Puistotalo on toiminut hotellina ja Ruotsalaisen Seuraklubin tiloina. Talo on nykyisin musiikkiopiston käytössä. Kauppatorin laidalta avautuva Kesäpuisto perustettiin 1850-luvulla Lappeenrannan Bastioniin. Puiston laidalla on Ankkalampi ja sen vieressä pyöreä Myllykivi-patsas.

22. ASEMARAKENNUS 1899

Matkustajaliikenne Haminaan päättyi 1968. Nykyisin rakennuksessa toimii Matkuhuollon toimipiste ja kahvila.

23. HIETAKYLÄN HAUTAUSMAA 1773

Varhaisimmat säilyneet muistomerkit ovat Suomen sodan päättymisen ajalta, vuodelta 1809.

24. VALLIN KOULU 1888

(Waldemar Aspelin)
Rakennuksessa toimi alunperin ruotsalainen nais- ja tyttökoulu, myöhemmin yhteiskoulu, vuodesta 1939 kansakoulu ja viimeisimpänä päiväkotii.

25. VARUSKUNTARAKENNUKSET

Isoympyräkadun kasarmit ja muonavarastoksi rakennettu tiilirakennus ovat 1770-luvulta.

26. LINNOITUKSEN VARTIORAKENNUKSET

- a. Lappeenrannan portin vartiorakennus 1774
- b. Viipurin portin vartiorakennus 1774
- c. Meriportin vartiorakennus 1776

Linnoituskaupunki Haminaan pääsi kolmesta puolesta ja nostosilloin varustetusta portista, jonka kupeessa oli vartiorakennus. Keskiäikainen Turku-Viipuri valtatie, joka tunnetaan myös nimellä Kuninkaantie, kulki kaupungin halki nykyistä Kadettikoulunkatua ja Mannerheimintietä pitkin.

27. WANHA VETERAANI

Haminan varuskunnan pääportin kupeessa, vanhassa punatiilisessä kasarmirakennuksessa sijaitseva veteraanityön ja rauhanturvaimien perinnekeskus. Rakennuksessa on museo, vaihtuvia näyttelyitä, kokous- ja majoitustiloja sekä tilausravintola.